

Тема: Цілі, зміст, принципи, методи та прийоми та засоби навчання іноземних мов.

Мета:

- ознайомити студентів із значеннями понять “цілі”, “зміст”, “принципи”, “методи та прийоми” та “засоби навчання іноземних мов”;
- вчити аналізувати державні чинники;
- формувати вміння аналізувати підручники з ІМ щодо відповідності сучасним вимогам

Література:

- ✕ Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. кол. авторів під кер. С.Ю.Ніколаєвої. - К.: Ленвіт, 2002. - 328 с./ст.40-58;
- ✕ Державний стандарт початкової загальної освіти (витяг: Іноземні мови);
- ✕ Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Іноземні мови.2-12 Перун.2005

План:

1. Цілі навчання

а) практична; б) освітня; в) розвиваюча; г) виховна;

2. Зміст навчання

а) структура; б) іншомовна комунікативна компетенція; в) компоненти

3. Принципи навчання

а) дидактичні; б) методичні

4. Методи навчання

5. Засоби навчання

а) вимоги до засобів навчання; б) класифікація засобів;

в) навчально-методичний комплекс

Завдання для студентів:

- вивчити базову термінологію з теми;
- конкретизувати знання про поняття “цілі навчання”, “зміст навчання”, “принципи навчання”, “методи та прийоми навчання” та “засоби навчання”;
- набути уявлення про навчальний методичний комплекс;
- набути вміння аналізувати державні чинники, підручники з ІМ;
- набути вміння аналізувати та розрізняти поняття, притаманні педагогіці, та поняття, характерні для методики навчання ІМ.

Понятійний апарат:

цілі навчання

комунікативна компетенція

зміст

принципи навчання

методи навчання

засоби навчання

прийоми

навчально-методичний комплекс

Системою називається будь-яке складне явище, до якого входять численні елементи, котрі утворюють певну сукупність завдяки наявності між ними внутрішніх зв'язків. В методиці навчання іноземних мов термін "система" застосовується давно. Ми говоримо про систему навчання мови, систему вправ, систему уроків тощо. Системний підхід вважається одним із провідних методологічних принципів дослідження в будь-якій галузі знань.

Кожна система має свою структуру. Кожний елемент, що входить до цієї структури, розглядається як підсистема. Ієрархічна залежність підсистем визначається супідрядністю їх функцій: функціонування кожної з них і всіх разом спрямоване на досягнення однієї мети.

Навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах визначається як система, функціонування якої обумовлюється багатьма чинниками. Головними з них є: характер соціального замовлення на сучасному етапі розвитку суспільства, цілі навчання та виховання, принципи і зміст навчання іноземної мови та інші.

Комунікативний підхід у навчанні іноземної мови.

Термін "підхід" означає загальну вихідну концептуальну позицію, яка є вирішальною у розгляді і визначенні інших підпорядкованих концептуальних положень. Іншими словами, "підхід" означає стратегію навчання.

В сучасній методичній літературі виділяють *чотири основні підходи*:

- *Біхевіористський підхід* визначає оволодіння іноземною мовою як сформованість реакцій на іншомовні стимули.
- *Інтуїтивно-свідомий підхід* передбачає оволодіння іноземною мовою на основі моделей в інтенсивному режимі з наступним усвідомленням їх значення і правил оперування ними.
- *Свідомий пізнавальний підхід* спрямовує діяльність учня передусім на засвоєння правил використання лексико-граматичних моделей, на основі яких здійснюється свідоме конструювання висловлювань.
- *Комунікативний підхід* передбачає органічне поєднання свідомих і підсвідомих компонентів у процесі навчання іноземної мови, тобто засвоєння правил оперування іншомовними моделями відбувається одночасно з оволодінням їх комунікативно-мовленнєвою функцією.

I Визначення цілей навчання дає відповідь на запитання **"З якою метою навчати?"**

Мета навчання іноземних мов - оволодіння учнями іноземною мовою як засобом спілкування і здійснення в цьому процесі виховання, освіти і розвитку особистості учня.

Цілі навчання іноземної мови в середніх навчальних закладах представлені в Державному освітньому стандарті з освітньої галузі "Іноземна мова" і в Програмі з іноземних мов.. Вони визначають очікувані результати навчальних досягнень учнів в оволодінні іноземною мовою за період навчання в середньому навчальному закладі.

В сучасній методиці навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах висувуються чотири цілі: **практична, виховна, освітня і розвиваюча.**

а) Практична мета є провідною. Вона передбачає практичне опанування учнями умінь мовлення на рівні, достатньому для здійснення іншомовного спілкування в чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, говорінні, читанні та письмі в типових ситуаціях.

Основні мовленнєві вміння включають:

- вміння здійснювати усне спілкування в різних ситуаціях;
- вміння розуміти на слух основний зміст нескладних текстів;
- вміння читати і розуміти нескладні тексти різних жанрів та видів з різним ступенем розуміння їх змісту;
- вміння зафіксувати і передати письмово елементарну інформацію.

б) Освітня мета досягається шляхом освіти учнів засобами ін мови, передбачає:

- усвідомлення учнями суті мовних явищ, іншої системи понять, через яку сприймається дійсність;
- розуміння особливостей свого мислення;
- порівняння явищ ін мови з рідною мовою;
- залучення до діалогу культур;
- оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії країни, мова якої вивчається;
- уміння вчитися (працювати з книжкою, підручником, тощо).

в) Розвиваюча мета передбачає розвиток в учнів:

- умінь переносу знань та навичок у нову ситуацію на основі здійснення проблемно-пошукової діяльності;
- мовленнєвих здібностей (фонетичного та інтонаційного слуху, мовної здогадки, логічного викладання думок тощо);
- інтелектуальних і пізнавальних здібностей (різних видів пам'яті - слухової й зорової, оперативної та тривалої, уваги - довільної та мимовільної, уяви тощо);
- готовності до участі в іншомовному спілкуванні;
- готовності до подальшої самоосвіти в галузі володіння іноземною мовою.

г) Виховна мета реалізується через систему особистого ставлення до нової культури у процесі оволодіння цією культурою.

Передбачається виховання в учнів:

- культури спілкування, прийнятої в сучасному світі;
- ціннісних орієнтацій, почуттів та емоцій;
- позитивного ставлення до іноземної мови, культури народу, який розмовляє цією мовою;
- розуміння важливості оволодіння ІМ і потреби користуватися нею як засобом спілкування;
- таких рис характеру як доброзичливість, толерантність, колективізм.

У навчанні всі цілі реалізуються одночасно, у комплексі. Цілі навчання тісно пов'язані зі змістом навчання.

II Зміст навчання відповідає на запитання "**Чого навчати?**" Зміст навчання має забезпечити досягнення головної мети навчання, яка, нагадаємо, полягає в тому, щоб навчити учнів спілкуватися іноземною мовою в типових ситуаціях повсякденного життя в межах засвоєного програмного матеріалу.

а) Структура

Лінгвістичний компонент	Психологічний компонент	Методологічний компонент
Навчання учнів в послідовності від мовлення як процесу використання мовних засобів в комунікативних цілях і продуктів цього процесу до мови як соціально значимого коду і правил його функціонування на основі положень науки про мову - лінгвістики	Формування в учнів мовленнєвих умінь та навичок для користування ІМ в комунікативних цілях, на основі теорії мовленнєвої діяльності, яка розроблена в психології	Формування в учнів раціональних прийомів навчання: придбання знань шляхом спостереження за фактами мови і шляхом їх аналізу. Формування УН роботи з навчальним матеріалом; оволодіння правилами виконання завдань, оволодіння самоконтролем на основі передових технологій і рекомендованої методики викладання ІМ

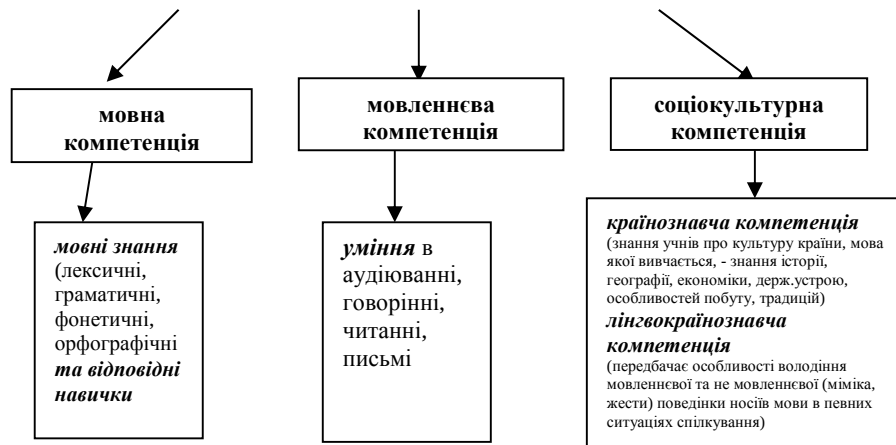
б) Здатність учнів спілкуватися іноземною мовою забезпечується формуванням у них **іношомовної комунікативної компетенції**, зміст якої зумовлений такими видами компетенцій: *мовною, мовленнєвою та соціокультурною*. Ці компетенції, у свою чергу, теж включають цілий ряд компетенцій.

Так, **мовна компетенція** включає мовні знання (лексичні, граматичні, фонетичні та орфографічні) і відповідні навички; **мовленнєва компетенція** включає чотири види компетенцій: уміння в аудіюванні, говорінні, читанні та письмі.

Формування мовленнєвих умінь неможливе без оволодіння мовним матеріалом (фонетичним, лексичним, граматичним). Але лише знання мовного матеріалу не забезпечує формування мовленнєвих умінь, необхідні ще й навички володіння цим матеріалом для породження та розпізнавання інформації. Мовленнєві навички є складовою частиною мовленнєвих умінь. Окремі з вищеназваних компетенцій можуть бути ще більш деталізовані.

іншомовна комунікативна компетенція

(через формування якої в учнів забезпечується здатність спілкуватися ІМ)

в) Формування комунікативної компетенції можливе за умови моделювання у навчальному процесі типових ситуацій реального спілкування, які виникають в різних сферах життя і стосуються різних тем. Тобто предметно-змістовий план іншомовного мовлення учнів під час навчання зумовлюється темою, ситуацією і сферою спілкування, які виступають ще одним компонентом змісту навчання.

Отже зміст навчання включає такі **компоненти**:

III Принципи навчання дають відповідь на запитання "**Як організувати навчальний процес?**"

Навчання предмета "Іноземна мова" відрізняється тим, що головною метою тут виступає не накопичення знань, як це має місце у навчанні інших дисциплін, а оволодіння учнями діяльністю іншомовного мовленнєвого спілкування.

дидактичні принципи

принципи наочності, посильності, міцності, свідомості, науковості, активності, виховуючого навчання, індивідуалізації, доступності, систематичності та послідовності, колективності, проблемності, розвиваючого навчання.

Принцип наочності забезпечується у навчальному процесі з іноземної мови створенням відповідних умов для чуттєвого сприймання іншомовного оточення. Отже наочність відіграє важливу роль у формуванні іншомовних навичок і вмінь, засвоєнні мовного та мовленнєвого матеріалу. Розрізняють слухову і зорову наочність. Слухова наочність у процесі оволодіння іноземною мовою невід'ємно пов'язана із зоровою. Зорова наочність може виступати як у формі тексту, так і у формі малюнків, фотографій, схем, карт тощо. Деякі засоби, наприклад, кінофільм, відеофільм, театральна вистава об'єднують слухову і зорову наочність.

Принцип посильності у навчанні іноземної мови в середньому навчальному закладі передбачає ретельний відбір навчального матеріалу і видів вправ з цим матеріалом з урахуванням рівня підготовки учнів.

Принцип міцності має особливе значення, оскільки опанування мови пов'язане з накопиченням засвоєного мовного та мовленнєвого матеріалу. Для здійснення іншомовної мовленнєвої комунікації в пам'яті учня повинна утримуватись певна кількість лексичних одиниць, мовленнєвих зразків, словосполучень, розмовних кліше тощо. У процесі мовлення необхідні мовленнєві одиниці вилучаються з пам'яті для участі у цьому процесі.

Принцип свідомості у навчанні іноземної мови вважається одним із головних принципів у методиці навчання іноземних мов. Цей принцип передбачає цілеспрямований відбір навчального мовного та мовленнєвого матеріалу, який забезпечує розвиток пізнавальних здібностей учнів. Усвідомлення мовного явища, яке має бути засвоєним, забезпечується:

методичні принципи

принципи комунікативності, домінуючої ролі вправ, взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності, урахування рідної мови.

Принцип комунікативності є провідним методичним принципом, який сприяє успішному досягненню головної мети навчання іноземної мови в середніх навчальних закладах — навчити учнів здійснювати іншомовне мовленнєве спілкування в межах засвоєного навчального матеріалу. Принцип комунікативності передбачає побудову процесу навчання іноземної мови як моделі процесу реальної комунікації (Ю.І.Пассов). Модель має зберігати усі найсуттєвіші риси об'єкта, що моделюється. Принцип комунікативності зумовлює добір мовного та мовленнєвого матеріалу, характер вправ, методів та прийомів навчання.

Принцип домінуючої ролі вправ передбачає таку організацію навчальної діяльності учнів, при якій можуть бути успішно сформовані навички та вміння іншомовного мовлення. Цей принцип реалізується у навчальному процесі шляхом виконання учнями різноманітних вправ, що спонукають їх до здійснення мовленнєвих дій, в основі яких лежать певні мовленнєво-розумові операції. Формування та вдосконалення навичок і вмінь мовлення відбувається завдяки функціонуванню цих операцій у процесі виконання вправ. Згідно з цим принципом переважна частина уроку з іноземної мови має бути присвячена вправлянню тих, хто навчається. На думку М.Уеста, наприклад, до 85% урочного часу має відводитись на виконання вправ.

Принцип взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності дозволяє забезпечити навчання іншомовного спілкування найефективнішим чином. В реальному житті спілкування людей відбувається в різних видах мовленнєвої діяльності. Кожний з цих видів має власні психологічні механізми, і паралельно існують спільні психологічні механізми, притаманні усім видам мовленнєвої діяльності.

а) шляхом моделювання ситуацій спілкування, під час яких учні, завдяки певній розумовій роботі, краще розуміють призначення цього явища та особливості його вживання; б) шляхом повідомлення учням правил-інструкцій, які полегшують засвоєння форми, значення і функції явища; в) шляхом виділення характерних ознак явища для формування орієнтовної основи з метою виконання з ним відповідних дій; г) шляхом звертання до контексту та інших мовних засобів.

+це все дає можливість учням здійснювати самоконтроль і самокорекцію

Принцип науковості навчання означає, що учням пропонуються для засвоєння надійно обґрунтовані в сучасній науці положення і при цьому застосовуються методи навчання, які за своїм характером наближаються до методів науки, основи якої вивчаються.

Принцип активності у навчанні іноземної мови передбачає мовленнєво-розумову та емоційну активність учнів в оволодінні іншомовною мовленнєвою діяльністю. Цей принцип має велике значення для правильної організації процесу навчання, оскільки оволодіння іншомовним мовленням можливе лише за умови інтенсифікованої навчальної діяльності кожного учня, який є активним учасником навчального процесу. Позитивне емоційне ставлення до предмета відіграє велику роль у досягненні успіхів.

Принцип виховуючого навчання реалізується в такій організації навчального процесу, який забезпечує учням можливість проявити себе як особистість, отримати гармонійний і всебічний розвиток свого соціального статусу, удосконалити свої здібності, сформувати пізнавальні мотиви як домінуючі в навчальній діяльності. Особлива увага повинна бути спрямована на надання учням можливості здійснювати самостійну діяльність та самоорганізовуватись.

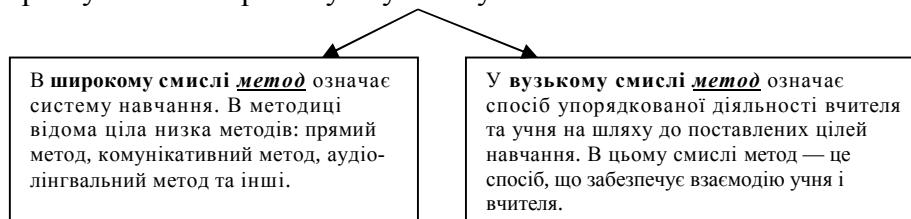
Принцип індивідуалізації реалізується у навчальному процесі з іноземної мови шляхом урахування індивідуально-психологічних особливостей учня, які значно впливають на успішність оволодіння іншомовною мовленнєвою діяльністю. Отже для реалізації принципу індивідуалізації необхідно визначити індивідуально-психологічні особливості учнів і врахувати їх у навчанні ІМ.

Отже паралельне навчання різних видів мовленнєвої діяльності забезпечує розвиток навичок і вмінь мовлення у комплексі. Наприклад, лексичні або граматичні навички формуються та удосконалюються у процесі вправляння в говорінні, письмі, слуханні та читанні.

Принцип урахування рідної мови дає можливість спрогнозувати труднощі у навчанні вимовної, лексичної і граматичної сторін іншомовного мовлення. у навчанні графіки, орфографії, при семантизації мовного матеріалу. У мовленнєвому плані врахування рідномовних механізмів допомагає визначити структуру мовленнєвих операцій і вирішити, де є можливим перенесення або коригування чи формування нових навичок і вмінь. Принцип урахування рідної мови реалізується під час використання відповідних вправ у процесі навчання.

IV Методи навчання

Методи навчання дають відповідь на запитання "**Як навчати?**" Поняття "метод" означає шлях до поставленої мети. В сучасній методиці навчання іноземних мов метод трактується в широкому і вузькому смислі.

Учитель організує навчальну діяльність учня, учень її реалізує. Виходячи із закономірної взаємодії вчителя та учня, в методиці навчання іноземних мов розрізняють методи-способи, що їх застосовує вчитель, і методи-способи, що їх застосовує учень. Для забезпечення навчальної діяльності учнів учитель застосовує такі методи-способи: демонстрацію (показ), пояснення та організацію вправлення.

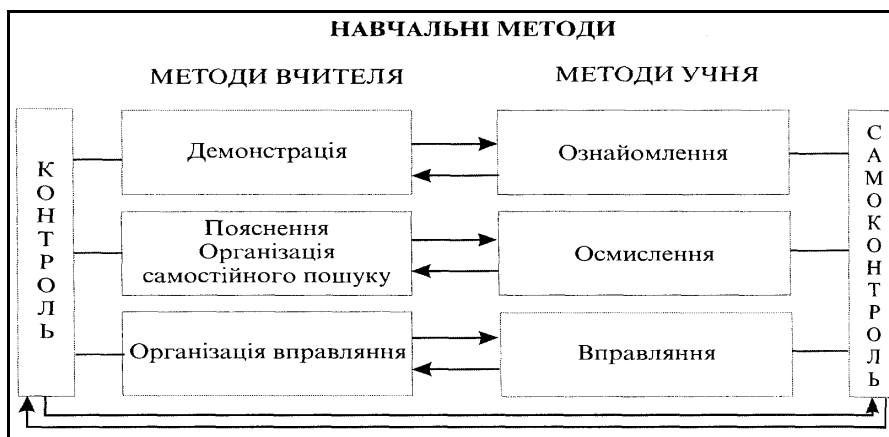
Навчальний процес з іноземної мови включає три основні методичні етапи. Це етап презентації нового іншомовного матеріалу, етап тренування та етап практики в застосуванні засвоєного матеріалу у процесі спілкування і в різних видах МД.

На кожному з названих етапів використовуються відповідні методи-способи. На етапі **презентації** - це демонстрація (показ) нового матеріалу та способів оперування ним. Учитель демонструє зразки мовлення, показує їх функціонування в контексті. Така демонстрація може здійснюватися з опорою на малюнок, предмет, дію та ін. Учень в цей час знайомиться з новим матеріалом та способами оперування цим матеріалом.

Демонстрація нового матеріалу супроводжується поясненням учителя. Таке пояснення здійснюється одночасно з організацією самостійного пошуку учнів, що стимулює їх розумову активність, необхідну для успішного засвоєння нового матеріалу. Зі свого боку, учень осмислює нові мовні та мовленнєві явища на основі розумових операцій аналізу, синтезу, порівняння та умовиводу. В ході осмислення учень може робити відповідний запис, креслити схеми, таблиці та ін.

На етапі **тренування та практики** вчитель організує вправлення учнів у застосуванні засвоєного матеріалу в усному або письмовому спілкуванні. При цьому використовуються різноманітні вправи. У свою чергу учні здійснюють операції вправлення в різних видах мовленнєвої діяльності.

Управління навчальною діяльністю реалізується завдяки здійсненню учителем контролю за успішністю учнів в оволодінні іншомовною МД на кожному етапі навчання. З боку учнів управління навчальною діяльністю відбувається завдяки застосуванню ними самоконтролю та самокорекції у процесі ознайомлення та осмислення іншомовного матеріалу і вправлення в іншомовному спілкуванні

методичні прийоми— елементарні методичні вчинки (дії), що спрямовані на виконання конкретного завдання на певному етапі уроку. Методи та прийоми навчання є взаємопов'язаними поняттями. Образно кажучи, метод — це місткість, а прийом — це речовина, що наповнює цю місткість.

Наприклад, з боку вчителя під час реалізації вищезгаданих методів навчання можуть бути використані різні прийоми семантизації нових лексичних одиниць; прийоми організації діяльності учнів в опрацюванні нового матеріалу, закріпленні набутих навичок та розвитку вмінь мовлення в ситуаціях спілкування шляхом залучення учнів до виконання різноманітних мовних (наприклад, розгадати кросворд, заповнити пропуски в реченнях/тексті, назвати предмети, зображені на малюнках, відновити речення/текст тощо) та мовленнєвих/комунікативних вправ (наприклад, описати послідовність подій, зображених на малюнках, відповісти на запитання до прочитаного або прослуханого тексту, написати невеличкий твір, здійснити іншомовне спілкування в межах рольової гри, висловити свою точку зору під час індивідуальної або групової бесіди, вилучити задану інформацію з прочитаного чи прослуханого тексту для заповнення таблиці, схеми та інші).

З боку учня це застосування таких прийомів як запис, креслення схеми, аналіз мовних і мовленнєвих явищ, порівняння, логічне розмірковування, побудова за аналогією, імітація, відтворення за зразком або схемою та ін.

V Засоби навчання

Це важливий невід'ємний компонент навчального процесу з іноземної мови в середніх навчальних закладах. Визначення засобів навчання — це відповідь на запитання *"За допомогою чого навчати?"* Отже засобами навчання можуть бути різноманітні матеріальні предмети, які допомагають учителю організувати ефективне навчання іноземної мови, а учням — успішно оволодівати нею.

а) Вимоги до засобів навчання

Так, засоби навчання повинні:

- а)** виступати в матеріальній формі і виконувати свою основну функцію, а саме — бути таким засобом праці, який забезпечує реалізацію діяльності вчителя і діяльності учня у навчальному процесі з іноземної мови;
- б)** бути орієнтованими на цілі навчання, тобто сприяти досягненню цілей у процесі навчання іноземної мови;
- в)** бути інструментами реалізації методів і прийомів, що застосовуються у навчальному процесі, і забезпечувати управління діяльністю вчителя і діяльністю учня;
- г)** відповідати сучасним досягненням методики навчання іноземних мов і забезпечувати реалізацію новітніх технологій навчання іноземної мови.

б) Класифікація засобів

Згідно з такими критеріями як значущість, призначення та застосування технічної апаратури засоби навчання іноземної мови розподіляються на

- .. **основні та допоміжні;**
- .. **для вчителя і для учня;**
- .. **технічні та нетехнічні.**

в) Навчально-методичний комплекс

В ідеалі усі засоби мають бути представлені в навчально-методичному комплексі (НМК) В такому разі НМК і є основним засобом навчання у всій повноті його компонентів:

- підручника,
- книжки для вчителя,
- лінгафонного практикуму,
- комп'ютерних програм,
- комплекту слайдів,
- діафільмів,

- аудіо- та відеокасет,
 - таблиць тощо.
- .. Ті засоби, які вчитель використовує додатково до основних засобів навчання, вважають **допоміжними**:
- § спеціально підібрані серії малюнків,
- виготовлені вчителем роздавальні навчальні картки, таблиці, схеми, а також
 - ілюстровані журнали,
 - афіші,
 - фотографії та ін.

Вибираючи засоби навчання іноземної мови, передусім підручник, слід пам'ятати про їх відповідність віковим особливостям учнів, рівню їх мовної та мовленнєвої підготовки, реаліям сучасного життя, вимогам чинної програми.

- .. Усі засоби навчання іноземної мови призначені **для вчителя і для учня**.

Комплект для вчителя	Комплект для учня
· Державний стандарт; · Програми з іноземної мови, · книга для вчителя; · посібник для позакласної роботи, набір фоно- і відеофонограм, таблиць, малюнків, · збірник вправ, · магнітна дошка, · набір слайдів, діафільмів. Книжка для вчителя є важливим компонентом комплексу для вчителя. У ній викладаються принципи та основні методичні ідеї навчального комплексу, даються методичні рекомендації щодо роботи з підручником і методичні вказівки до кожного уроку, пропонуються вправи для навчання аудіювання, говоріння тощо, які доповнюють матеріал підручника. Книжка для вчителя як засіб навчання призначена для вчителів, дозволяє їм якнайефективніше організувати навчальну діяльність учнів і використати усі компоненти НМК.	· підручник, · книжка для читання, · довідники, · словники, · роздавальний навчальний матеріал, · вправи на друкованій основі або на аудіокасеті, · відеограми (діафільми, слайди), комп'ютерні програми. Як засіб навчання підручник займає особливе місце у комплекті для учня, він є головним навчальним посібником. У ньому міститься методично організований мовний та мовленнєвий матеріал, вправи для оволодіння цим матеріалом у різних видах мовленнєвої діяльності (крім текстів для аудіювання, і знаходяться у книжці для вчителя), граматичний довідковий матеріал, додаток (пісні, вірші, словник тощо).

Основні вимоги до структури та змісту підручника:

- а)** підручник має забезпечувати послідовність подачі мовного та мовленнєвого матеріалу від уроку до уроку;
- б)** зміст підручника має бути комунікативне спрямованим;
- в)** кожний параграф підручника повинен мати "стрижень", навколо якого організується весь матеріал (таким "стрижем", наприклад, може бути типова фраза, тема тощо);
- г)** у структурі параграфа має бути спеціальний розділ — домашнє завдання;
- д)** структура і зміст підручника мають забезпечувати паралельне оволодіння уміннями як усного, так і писемного спілкування.

- .. **Технічні** засоби навчання (ТЗН) - ті засоби, що потребують використання технічної апаратури. Інші засоби є **нетехнічними**. Серед технічних засобів навчання, методика яких досить ретельно розроблена, виділяють
- відеограму,**
фонограму,
відеофонограму

Слід зазначити, що навіть при мінімальній забезпеченості навчального процесу технічною апаратурою неможливо навчати іноземної мови без застосування певних технічних засобів навчання. До таких, у першу чергу, відноситься фонограма.

Фонограма - засіб, що спрямовує навчальну мовленнєву інформацію по аудитивному каналу сенсорної системи учня.

Фонограма дозволяє:

- а) фіксувати іншомовне мовлення у часі та просторі для подальшого використання у навчальному процесі;
- б) демонструвати об'єкт опанування — іншомовне мовлення, що звучить;
- в) препарувати "законсервоване мовлення" згідно з будь-яким методичним задумом;
- г) ефективно контролювати усномовленнєвий продукт учня, даючи йому не тільки якісну, але й кількісну оцінку.

Найбільш вмотивовано фонограма застосовується: з метою навчання аудіювання; навчання усного мовлення на основі широкого використання зразків мовлення; раціональної презентації та закріплення зразків мовлення, що звучать (наприклад: моделей, типових структур); введення мовленнєвого матеріалу в діалогічній формі; демонстрування пісень і фрагментів художнього читання у виконанні носіїв мови; проведення аналізу записаних на плівку висловлювань учнів; звукового супроводу засобів зорової наочності.

Останнім часом досить активно розробляється методика використання **комп'ютерних програм**, які набувають сьогодні все більшого застосування. Комп'ютерні програми, що реалізуються за допомогою найсучасніших моделей комп'ютерів у системі Multimedia, відкривають широкі можливості для удосконалення процесу навчання іноземної мови, підвищення його ефективності. Це зумовлено наявністю в комп'ютерних програмах нових дидактичних функцій, які неможливо відтворити, наприклад, у відеофонограмі. Крім того, що комп'ютерна програма забезпечує сприймання інформації через слуховий та зоровий канали, вона дозволяє також здійснити навчання і контроль засвоєння іноземної мови в різних режимах самостійного пошуку і на різних рівнях складності.

Використання будь-яких засобів навчання має бути узгодженим з усією системою навчання іноземної мови, співвідноситись з її принципами і цілями. Це означає, що дії учнів, наприклад, при роботі з ТЗН, мають бути вмотивованими, вправи повинні зумовлювати зверненість та ситуативність, які є характерними для реального процесу спілкування.

Отже засоби навчання іноземної мови мають важливе значення для забезпечення повноцінної та ефективної організації навчальної роботи учнів на уроці з метою оволодіння іншомовною діяльністю.